

Sygn. akt III CSK 74/07

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 16 maja 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Dariusz Zawistowski

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa A.W.

przeciwko Z.R.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 16 maja 2007 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 19 października 2006 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w R. i zobowiązał pozwaną do złożenia oświadczenia woli o szczegółowo wskazanej treści, na podstawie którego na rzecz powódki przeniesiona zostanie szczegółowo opisana własność nieruchomości gruntowej. Rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego oparte zostało na ustaleniu, że pozwana skutecznie odwołała darowiznę, której przedmiotem była ta nieruchomość.

Według dokonanych w sprawie ustaleń w dniu 23 lutego 2001 r. powódka z mężem (aktualnie już nieżyjącym) na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego przekazali na rzecz pozwanej i jej męża (obecnie już nieżyjącego) część gospodarstwa rolnego o po. 2.82 ha. Pozwani w zamian za darowiznę tego gospodarstwa zobowiązali się do dożywotniej opieki nad darczyńcami. W umowie obowiązki w zakresie opieki nie zostały sprecyzowane. Sąd Okręgowy w oparciu o przeprowadzone dowody ustalił, że pozwana i jej mąż zobowiązali się świadczyć miesięcznie na rzecz powódki 200 zł, a ponadto – w razie potrzeby – organizować transport powódki do lekarza, a także dostarczać posiłki i utrzymywać porządek w mieszkaniu powódki. Po śmierci męża powódki (styczeń 2003 r.) relacje między stronami pogorszyły się, powódka odmawiała przyjmowania pomocy ze strony pozwanej, a nawet nie wpuszczała jej do domu. Sąd Okręgowy uznał, że zachowanie pozwanej i jej męża, a po jego śmierci, zachowanie samej pozwanej nie kwalifikuje się jako „rażąca niewdzięczność” w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. Oceny tej nie podzielił Sąd Apelacyjny stwierdzając, że powódka „pozbawiona została jakiegokolwiek opieki”. Sąd Apelacyjny podniósł, że: „Nie można jednak było – tak jak uczynił Sąd Okręgowy – uznać, że zostało to spowodowane postępowaniem powódki, która pomoc taką odrzucała, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych wniosków, że brak takiej opieki nie stanowi rażącej niewdzięczności”.

Rozpoznając skargę kasacyjną pozwanej, opartą na podstawie naruszenia prawa procesowego – art. 382, 316 § 1 i art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.,

a także naruszenia prawa materialnego – art. 899 § 2 i 3, art. 898 § 1, art. 1027 w zw. z art. 899 § 2 i art. 908 § 1 w zw. z art. 65 § 2 k.c., Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona. Sąd Apelacyjny naruszył – powołane w podstawach skargi – zarówno przepisy postępowania, jak i przepisy prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny uznał, że „apelacja jest zasadna o ile zarzuca sprzeczność ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego”, dodając jednocześnie (w następnym zdaniu uzasadnienia), że „ustalenia dokonane przez Sąd są prawidłowe i nie kwestionowane przez żadną ze stron”. Wewnętrzna sprzeczność obu stwierdzeń jest oczywista. Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego sporządzone zostało nadto w sposób nie pozwalający na jednoznaczne stwierdzenie, czy ustalenia Sądu Okręgowego zostały zakwestionowane przez Sąd Apelacyjny, a jeśli tak, to należało wskazać na jakich dowodach oparte są odmienne ustalenia, czy też nastąpiła tylko odmienna ich ocena z punktu widzenia zastosowanego prawa materialnego. W wielu jego fragmentach pojawiają się stwierdzenia, mające charakter nowych ustaleń – odmiennych w stosunku do przyjętych przez Sąd Okręgowy - które jednak nie znajdują oparcia w materiale zebranym przez Sąd Okręgowy. Pełnomocnik skarżącej precyzyjnie je przytoczył w skardze kasacyjnej, z powołaniem stron uzasadnienia Sądu Apelacyjnego oraz kart akt sądowych. Podzielając zgłoszone zastrzeżenia, uznać należało, że usprawiedliwiają one zarzut naruszenia art. 382, 316 § 1 i art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Za usprawiedliwione uznać należało także zarzuty zgłoszone w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego. Skoro nieruchomości będąca przedmiotem darowizny: po pierwsze - była objęta ustawową wspólnością majątkową powódki i jej zmarłego męża, a rażąca niewdzięczność – jak uznał Sąd Apelacyjny - dotyczyła tylko powódki i zaistniała dopiero po śmierci męża powódki, który nie był w chwili śmierci uprawniony do odwołania darowizny; po drugie – z akt sprawy nie wynika, aby nastąpiło stwierdzenie nabycia spadku przez powódkę po zmarłym mężu, a więc nie zostało wykazane, że powódka była jedyną

spadkobierczynią uprawnioną do odwołania darowizny, to za uzasadniony uznać należało zarzut naruszenia art. 899 § 2 k.c. przez jego zastosowanie oraz art. 1027 w zw. z art. 899 § 2 k.c. przez jego niezastosowanie (por. wyrok SN z dnia 29 września 1969 r., I CR 458/69, OSNCP 1970, nr 7-8, poz.137). Naruszony został także art. 899 § 3 k.c. przez jego nie zastosowanie, skoro z akt sprawy, a przede wszystkim z ustaleń Sądu Apelacyjnego nie wynika, aby powódka w ciągu roku przed wytoczeniem powództwa dowiedziała się o jakiegokolwiek niewdzięczności pozwanej względem zmarłego K.W. Naruszony został ponadto art. 65 § 2 k.c. przez nie rozważnie przy kwalifikowaniu umowy łączącej strony, jakie znaczenie należało nadać oświadczeniom obdarowanych, w których zobowiązali się do dożywotniej opieki nad darczyńcami (por. wyrok SN z dnia 13 października 2005 r., I CK 112/05, LEX nr 186998).

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 398¹⁵ k.p.c.).